

33) יום רביעי, י"ט בניסן תשע"ב (ד' חוה"מ"פ) 11.4.12 יואב שורק: יהדות ישראלית - האתגר

**בקר טוב ומועדים לשמחה! שבו בקבוצות קטנות... (יותר קל להכיר ולשוחח)
◀ הציגו את עצמכם: שמכם, מהיכן אתם, כמה זמן אתם הולכים בשביל, איך הגעתם אליו – ולמה?**

נא להכיר: יואב שורק - נולד ברחובות ב-1970, למד בישיבות מרכז הרב, בית אל ובית אורות; בוגר האוניברסיטה הפתוחה במדעי הרוח ובעל תואר שני בהיסטוריה יהודית. עוסק שנים רבות בכתיבה, במחקר ובעריכה בתחומי השיח הציבורי, הדתי וההלכתי. העורך המייסד של המוסף השבועי לתורה, הגות וספרות - 'שבת' - בעיתון "מקור ראשון". תושב עפרה, נשוי ואב לשבעה.

יואב שורק, מתוך המאמר "האתגר: ביטול החברה הדתית", מקור ראשון, י"א בניסן תשע"א 15.4.2011

בשנים האחרונות אנו עדים לתהליך של התעמעמות הקו המבחין בין החברה הדתית לכללית. הקו מתעמעם הן בהתרבות התופעות של חציית הקווים מכאן לשם ולהיפך, והן בהיווצרותו של מעין 'מרחב תפרי', שבו חיים ופועלים אנשים שקשה להגדירם כשייכים בלעדית לאחד המחנות. [...] התהליך הזה נראה מסוכן ברמת הפרט, בעיני מחנכים המבקשים לשמור את חניכיהם בגבולות המחנה. אך גם הם יודו כי הוא מבורך ברמת המאקרו הלאומית: הוא מרחיב ומדגיש את הזהות היהודית המשותפת ומעניק הזדמנות לתחילתו של תהליך חינוכי, שבו החברה הישראלית בכללה תגבש לעצמה את דרכה כחברה יהודית-ייעודית.

אלא שהתהליך הזה חסום לעת עתה בסוג של תקרה, בשל העובדה שמבחינת תפיסת העולם הדתית האורתודוקסית, ישנו רק אורח חיים לגיטימי אחד – והוא זה הנשמר בחברה הדתית. [...] כן, החברה הדתית נעשית חברה 'מכילה' יותר, והחברה החילונית נעשית חברה 'יהודית' יותר; אך לעד הנכסף של ביטול הקטגוריות 'דתי' ו'חילוני' – לכך לא נגיע. [...]

◀ האם אתם מסכימים שביטול הקטגוריות 'דתי' ו'חילוני' היא יעד נכסף?

אלא אם כן. אלא אם כן מתוך החברה האמונית, זו החיה את תודעת ייעוד עם ישראל, יקומו כוחות שיעזו להציע מהלך נועז ואסטרטגי, שיפתח עידן חדש של יהדות ישראלית: **ביטול הדתיות**.

[...] הכוונה היא למחיקתו של אותו קו המבחין כיום בין הדתי ליהודי ה'רגיל', באמצעות לגיטימציה מלאה לקיום אורח חיים חולי (זו לא טעות דפוס – זה מונח שנתחדש כאן, וכוונתו כהוראה המקורית של המילה 'חילוני', כלומר כזה שאינו של משמשים בקודש), הדומה במובנים רבים לאורח החיים המקובל בחברה המסורתית.

לא מדובר על 'ויתור' על מצוות וערכים או על 'פשרה' לגביהם. באנו בברית ואנו לא רק נאמנים לה אלא גם דבקים בה. שבת וכשרות, ערכי המשפחה והצניעות, קדושת התורה ולימודה – כל אלו הם דברים שנמשך לשאת ברמה, לחנך ולהיאבק עליהם ועל כל שאר מצוות התורה וערכיה. יותר מזה: נמשך לחתור, וביתר שאת, לקיום עוד ועוד מצוות שטרם זכינו לקיימן, ולמצוא את הדרך להשתית את מדינת ישראל על היהדות בכל עומקה ועוצמתה, הרבה מעבר למה שנעשה כיום.

לא נוותר על ערכי התורה ומצוותיה, אבל 'נוותר' על המודל המאוד מסוים של אורח חיים דתי שהצבנו כאידיאל. שוב לא יהיה זה אורח החיים ה'נכון', שכל היתר הוא בגדר 'סטיית' (נסבלות יותר או פחות) ממנו. תחת זאת, יהיה מה שמוכר לנו כיום כאורח חיים דתי 'מלא', צורה מסוימת של התנהלות, המתאימה לאנשים מסוימים או לשלבים מסוימים בחיים, המאופיינים באינטנסיביות דתית גדולה, וכמובן גם לכל מי שסגנון החיים הזה מתאים לאופיו ולרצונותיו. [...] לעומת זאת, רוב החברה – בדיוק כמו היום – תנהל אורח חיים של חולין. אין זה אורח חיים המנוער מתורה ומצוות – אדרבה, הוא מואר על ידן ומוגבל על ידן – אך זה אינו אורח חיים דתי. אין בו המתח של 'לצאת ידי חובה', אין בו האינטנסיביות היומיומית של ברכות ותפילות, אין בו העיסוק המתמיד במותר ובאסור, אין בו המאבק המתמיד בין המציאות ה'מערבית' ה'ישקרית' לתודעה ה'יהודית' ה'אותנטית'. זוהי יהדות 'בגובה העיניים', שאינה 'עושה עניין' מזוטות ומבחינה בין רגעי הכרעה שבהם נבחנים ערכיו של אדם, ומחייבים מסירות נפש אפילו, ובין הפרקטיקה של חיי היומיום, שבהם נדרשים גמישות וחוש מידה יותר מאשר דבקות בקודקס פורמלי. [...]

**◀ מה דעתכם על הצעתו של יואב שורק? מה מושך בה? מה מרתיע בה? (באופן אישי ובראייה חברתית)
◀ "החברה הישראלית בכללה תגבש לעצמה את דרכה כחברה יהודית-ייעודית" – האם אתם שותפים ליעד הזה? מה זה אומר בשבילכם?**

34) יום חמישי, כ' בניסן תשע"ב (ה' חוהמ"פ) 12.4.12 הצניעות: מה היא עושה?

בקר טוב ומועדים לשמחה! שבו בקבוצות קטנות... (יותר קל להכיר ולשוחח)

◀ **הציגו את עצמכם: שמכם, מהיכן אתם, כמה זמן אתם כבר הולכים בשביל, איך הגעתם אליו – ולמה?...**

קראו את הקטעים הבאים, ואחריהם - שאלות לשיחה:

היתה לו, לרבי יוסי מן יוקרת, בת בעלת יופי.
יום אחד ראה גבר מסוים שמנקב נקב בגדר הקוצים וצופה בה.
אמר לו: מה זה?
אמר לו: רבי, אם ללוקחה לא זכיתי, לראותה לא אזכה?
אמר לה: בתי, את מצערת את הבריות - שובי לעפרך, ואל ישלך בך בני אדם.
בבלי תענית כא ע"א (מתורגם מארמית)

מתוך קוד לבוש שהונהג לאחרונה בביה"ס "חוף הכרמל" במעגן מיכאל:

"עם בוא הקיץ ואיתו הימים החמים, אנו מבקשים כי ההגעה לביה"ס תהיה בלבוש הולם ומכובד. הבגדים נועדו לכסות את הלבוש התחתון. לגבי הבנות - אין להגיע עם גופיות חושפניות שלא מכסות בצורה מכובדת את החלק העליון, אין להגיע עם חולצות סטרפלס או גב חשוף, אין להגיע עם חצאיות, שמלות ומכנסים קצרים מדי. אשר לבנים, הרי שאין להגיע בגופיות סבא בצבעים שונים, אין להגיע עם מכנסיים שחושפים את התחתונים".

<http://www.mynet.co.il/articles/0.7340.L-3893346.00.html> mynet 25.5.10

באופן פרדוקסלי, השיח המקובל בנושא הצניעות, המנוהל רובו ככולו על ידי גברים, משקף בעצמו חוסר צניעות והחפצה של גוף האשה, למרות שכל כולו יוצא חוצץ נגד ההחפצה שאנו רואים בדמות האשה במדיה. כאשר השיח ההלכתי בנושא הצניעות עסוק בכיסוי חלקי גופה השונים של האשה בכדי למנוע פיתוי הגברים, במקום להתייחס באופן רחב ליחסים בין נשים וגברים, הרי שהוא מתייחס אל האשה כאל אובייקט מיני, ולוקה בהחפצת האשה ולמעשה, באופן פרדוקסלי - בחוסר צניעות. [...]

ליאת ביתן, מתוך: מסרים תרבותיים ביחס לגוף וצניעות <http://www.kolech.com/show.asp?id=44339>

מתי החופש הופך לאנרכיה? מתי חוסר מודעות שמאפשר לבשר חשוף להתפרץ לכל עבר עלול להביך גם את המתבונן החילוני, שוחר החופש ואוהב האדם באשר הוא? יש משהו אלים בלאץ את הסביבה שלך לחזות בחלקים חשופים מגופך מחוץ להקשר מוסכם מראש כמו שפת הבריכה, היס או מסיבה לווהטת במועדון אפלולי. הכוונה אינה לוותר על סקס אפיל או על חדוות הפיתוי הטמונה בבגדים. לא להגביל כי אם לבנות מסגרת פנימית, אישית, שבתוכה יכול להתקיים חופש אמיתי.

שירה ברויאר - איך להתלבש במרחב הציבורי 26.12.11 <http://fashionforward.mako.co.il/thoughts/19524>

◀ **האם לבוש חשוף של נשים הוא ביטוי לחופש, או שיתוף פעולה עם תפיסת האשה כאובייקט מיני? ולחילופין: האם לבוש צנוע של נשים הוא ביטוי לצניעות או שיתוף פעולה עם דיכוי האשה?**

◀ **האם השאלה על צניעות בלבוש רלוונטית גם לגברים שביניכם?**

◀ **מה דעתכם, האם צריך להיות קוד לבוש בבתי ספר? במקומות עבודה? במקומות ציבוריים? ברחוב? מי ואיך צריך לקבוע אותו?**

15.4.12 (35) יום ראשון, כ"ג בניסן תשע"ב רבי יהודה הנשיא: יש בית או אין בית?

בקר טוב ומועדים לשמחה!
שבו בקבוצות קטנות... (יותר קל להכיר ולשוחח)

◀ **הציגו את עצמכם: שמכם, מהיכן אתם, כמה זמן אתם כבר הולכים בשביל, איך הגעתם אליו – ולמה? ...**

נא להכיר: רבי יהודה הנשיא (140 – 225 לספירה בערך), היה האישיית החשובה ביותר בתקופתו. היה מנהיג רוחני-דתי וגם מנהיג מדיני של יהודי הארץ והתפוצות. היו לו קשרים טובים עם השלטון הרומי, שתרמו לשיפור מצבם של היהודים ולחיזוק מעמדו בארץ ובתפוצות. מפעלו הגדול היה כינוס המשנה ועריכתה: למרות האיסור לכתוב את התורה שבעל-פה, הוא החליט להעלותה על הכתב ולקבעה בנוסח מסוים, מתוך חשש שלא תמשיך המסורת בעל-פה במציאות החיים היהודיים. הוא נולד בגליל למשפחה מכובדת ואמידה מצאצאי הלל הזקן. חי ופעל בדור שאחרי מרד בר-כוכבא. בערך בגיל 30 קיבל בירושה את תפקיד הנשיא ושימש בו עד מותו, במשך יותר מ-40 שנה. רוב ימיו חי בבית שערים. בשנותיו האחרונות העביר את בית מדרשו ואת הסנהדרין לציפורי, ושם גם נפטר. לפי צוואתו נקבר בבית שערים.

פרופ' אהרון אופנהיימר (מתוך ספרו **רבי יהודה הנשיא**, הוצאת מרכז זלמן שזר 2007, בדילוגים):

רבי יהודה הנשיא סבר שבעקבות השקט, הרווחה והאוטונומיה שניתנו לעם בארץ בכלל, ולמוסדות ההנהגה היהודית בפרט, תחת שלטון הסוורים [שושלת קיסרים רומיים], אין יותר טעם להתענות בתעניות החורבן, למרות שלא נבנה בית המקדש ואף שאין לעם עצמאות מוחלטת. ביטוי מובהק לתפיסתו המדינית הזאת, וכן לראייתו את ימיו כאתחלתא דגאולה ולרצונו להנחיל את התחושה הזאת לעם ישראל, אפשר לראות בניסיונו לבטל את תעניות י"ז בתמוז ותשעה באב, שהם ימי אבל על חורבן הבית:

אמר רבי אלעזר בן פדת אמר רבי חנינא: רבי רחף במעינה של צפורי בשבעה עשר בתמוז, ובקש לעקור תשעה באב, ולא הודו לו [=ולא הסכימו אתו].

אמר לפניו רבי אבא בר זבדא: רבי, לא כך היה מעשה. אלא: תשעה באב שחל להיות בשבת היה, ודחינוהו לאחר השבת, ואמר רבי: הואיל ונדחה - ידחה, ולא הודו חכמים.

(בבלי, מגילה ה' ע"א-ע"ב מתורגם מארמית)

הרחיצה היא אחד העינוגים האסורים ביום צום. למרות זאת רבי יהודה הנשיא בפרהסייה במעיין של ציפורי ביום י"ז בתמוז - יום התענית לזכר הבקעת העיר על ידי טיטוס, שחלה בתאריך זה. רבי התכוון ודאי לכך שבמעשהו ישמש דוגמה אישית, ויעניק יתר תוקף לתקנה שביקש לקבוע בדבר ביטול התענית ביום הזה. לא זו בלבד, אלא שרצה גם לבטל את התענית בתשעה באב. זהו מהלך רפורמטורי בעל משמעות רבה ביותר, שכן תשעה באב הוא יום שהוכפלו בו צרות, והתענית היא לזכר חורבן הבית הראשון והשני גם יחד.

[...] חכמי הדור השלישי לאמוראי ארץ ישראל כבר אינם מוכנים להשלים עם זאת שרבי יהודה הנשיא ביקש לבטל כליל את צום תשעה באב, וטוענים כי כיוון את דבריו רק למקרים שתשעה באב חל בשבת, וממילא כבר נדחה ליום ראשון. על כל פנים, חכמי דורו של רבי לא היו מוכנים לקבל על עצמם תקנה זו, ורבי יהודה הנשיא עצמו, משראה שאיננו יכול לשכנעם, חזר בו מעצם התקנה.

◀ **מה דעתכם – האם ראוי היה לבטל את התעניות על חורבן הבית בזמנו של רבי יהודה הנשיא? למה החכמים התנגדו לכך?**

◀ **והיום – האם ראוי לדעתכם לבטל אותן?**